

Verantwoording

Ethische beginselen
P&I Bewustwordingscampagne 2024

**Samen voor betere
zorg & welzijn**

Privacy & Informatieveiligheid Bewustwordingscampagne

Digitale ethiek, balanceren tussen technologie en ethiek

Sigra organiseert jaarlijks in oktober de Privacy & Informatieveiligheid Bewustwordingscampagne. In 2024 is de campagne gericht op de **ethische kant** van het werken met nieuwe digitale zorg en welzijnstechnologieën. Digitale ethiek in zorg en welzijn richt zich op privacy, transparantie, data-ethiek, AI-algoritmen en de impact van technologie op patiënten en zorgprofessionals.

Campagnemiddelen

Voor Sigra-leden hebben we diverse middelen gecreëerd waarmee we professionals informeren en inspireren.

De grondslagen van betrouwbare AI bestaan uit vier ethische beginselen. Deze digitale brochure bevat een verdieping van deze beginselen. In deze folder lichten we de beginsel 'Verantwoording' uit. Bekijk [Sigra.nl](https://www.sigra.nl) voor meer middelen om in je eigen organisatie te verspreiden.

Ethische beginselen

Respect voor menselijke autonomie

houdt in dat we respect hebben voor iemands opvattingen, keuzes en leefwijze. In de context van AI betekent dit dat we ervoor zorgen dat AI-systemen geen onterechte dwang uitoefenen op individuen. Mensen moeten autonoom kunnen beslissen over het gebruik van AI en de impact ervan op hun leven.

Kortom, dit principe waarborgt dat individuen controle houden over technologie en dat AI hun menselijke waarden en voorkeuren respecteert.

Preventie van schade

verwijst naar het waarborgen dat AI-systemen geen schade veroorzaken of verergeren voor mensen. Dit omvat bescherming van menselijke waardigheid, veiligheid, en het voorkomen van negatieve gevolgen. Het betekent ook aandacht voor kwetsbare groepen, het vermijden van ongelijkheid en het rekening houden met de natuurlijke omgeving.

Kortom, het doel is om verantwoordelijke en veilige AI te bevorderen.

Rechtmatigheid

bij AI-systemen benadrukt zowel inhoudelijke als procedurele rechtvaardigheid. Wat betreft de inhoudelijke dimensie moeten AI-systemen voordelen en kosten eerlijk verdelen, onrechtvaardige vertekening, discriminatie en stigmatisering voorkomen en gelijke kansen bevorderen. De procedurele dimensie vereist identificeerbare besluitvorming en verklaarbaarheid van het proces, zodat gebruikers effectief bezwaar kunnen maken.

Kortom, rechtvaardigheid in AI-systemen gaat niet alleen over gelijke verdeling, maar ook over transparantie en verantwoordelijkheid.

Verantwoording

bij AI-systemen benadrukt het belang van transparantie, openheid en verklaarbaarheid. Processen moeten transparant zijn, zodat gebruikers begrijpen hoe beslissingen tot stand komen. Daarnaast moeten de capaciteiten en doelen van AI-systemen duidelijk worden gecommuniceerd. In sommige gevallen, zoals bij 'blackbox'-algoritmen, is volledige verklaring misschien niet mogelijk. Dan zijn andere maatregelen nodig, zoals traceerbaarheid en controleerbaarheid.

Kortom, verantwoording zorgt ervoor dat gebruikers vertrouwen hebben in AI-systemen door duidelijkheid te bieden over hoe beslissingen worden genomen.

Verantwoording

Voorbeelden in zorg en welzijn:

1. Ethische commissies en goedkeuringsprocessen

Voordat AI-systemen in de gezondheidszorg worden geïmplementeerd, moeten ze vaak worden goedgekeurd door ethische commissies. Deze commissies beoordelen of de AI-systemen voldoen aan ethische normen en richtlijnen.

2. Regelgeving en richtlijnen

Er zijn initiatieven zoals het 'Strategisch Actieplan voor AI' en de Nederlandse AI Coalitie (NLAIC) die zich richten op het ontwikkelen van richtlijnen voor het gebruik van AI in de zorg. Deze richtlijnen helpen ervoor te zorgen dat AI-toepassingen veilig en effectief zijn.

3. Betrokkenheid van patiëntenorganisaties

Patiëntenorganisaties spelen een belangrijke rol bij het beoordelen van AI-toepassingen. Hun expertise helpt bij het identificeren van welke toepassingen goed werken en waarom, wat bijdraagt aan een verantwoorde implementatie van AI in de zorg.

Verantwoording

4. Continue monitoring en optimalisatie

AI-modellen worden continu geoptimaliseerd en gemonitord om ervoor te zorgen dat ze blijven voldoen aan de gestelde eisen en effectief blijven in hun toepassingen.

5. Transparantie in besluitvorming

AI-systemen worden gebruikt om medische gegevens te analyseren en klinische beslissingen te ondersteunen. Het is belangrijk dat de beslissingen die door deze systemen worden genomen, transparant zijn en dat zorgverleners begrijpen hoe de AI tot bepaalde conclusies komt.

6. Opleiding en training van zorgverleners

Zorgverleners worden getraind in het gebruik van AI-systemen, zodat ze begrijpen hoe ze deze technologieën effectief en verantwoord kunnen gebruiken. Dit helpt bij het waarborgen van de kwaliteit van zorg en het minimaliseren van risico's.

Deze voorbeelden laten zien hoe verantwoording wordt genomen bij het gebruik van AI in de gezondheidszorg, wat bijdraagt aan de veiligheid en effectiviteit van deze technologieën.

Risico's

Er zijn verschillende risico's verbonden aan het gebruik van AI in de gezondheidszorg met betrekking tot verantwoording.

1. Onvoldoende Transparantie

Veel AI-systemen functioneren als 'black boxes', wat betekent dat het moeilijk is om te begrijpen hoe ze tot bepaalde beslissingen komen.

Dit gebrek aan transparantie kan het moeilijk maken om verantwoordelijkheid te nemen voor fouten en beslissingen.

2. Aansprakelijkheid

Bij schade veroorzaakt door AI is het vaak onduidelijk wie verantwoordelijk is: de ontwikkelaar van de AI, de zorgverlener die de AI gebruikt, of de instelling die de AI heeft aangeschaft.

Dit kan leiden tot juridische complicaties en vertragingen in het verlenen van zorg.

3. Bias en discriminatie

AI-algoritmen kunnen onbedoeld vooroordelen bevatten die leiden tot discriminerende beslissingen.

Dit kan resulteren in ongelijke behandeling van patiënten en kan juridische en ethische problemen veroorzaken.

Risico's

Het is essentieel dat AI in de gezondheidszorg zorgvuldig wordt ontworpen, getest en geïmplementeerd om deze risico's te minimaliseren en de veiligheid en rechten van patiënten te waarborgen.

4. Gebrek aan regelgeving

De snelle ontwikkeling van AI-technologieën kan ervoor zorgen dat regelgeving achterblijft.

Dit kan leiden tot situaties waarin AI-systemen worden gebruikt zonder adequate wettelijke kaders, wat de verantwoording bemoeilijkt.

5. Complexiteit van zorgprocessen

AI-toepassingen kunnen de zorgprocessen complexer maken, wat kan leiden tot verwarring over wie verantwoordelijk is voor welke aspecten van de zorg.

Dit kan de verantwoording bemoeilijken en de kwaliteit van zorg beïnvloeden.

6. Vertrouwenskwesaties

Als AI-systemen fouten maken of niet transparant zijn in hun besluitvorming, kan dit het vertrouwen van patiënten en zorgverleners ondermijnen.

Dit kan leiden tot een afname van de bereidheid om AI te gebruiken en kan de verantwoording compliceren.

Meer informatie

Sigra is een regionaal samenwerkingsverband van organisaties in zorg en welzijn in Noord-Holland.

Over het expertisecentrum

Vanuit het Expertisecentrum Privacy & Informatieveiligheid helpen we leden om de privacy en informatieveiligheid in de organisatie goed te organiseren. Je kunt hier terecht voor ondersteuning en advies en om ervaringen met andere Sigra-leden uit te wisselen. Bekijk [Sigra.nl](https://www.sigra.nl) voor meer informatie.

Over de campagne

Jaarlijks organiseert Sigra in oktober een Privacy & Informatieveiligheid Bewustwordingscampagne. Bekijk [Sigra.nl](https://www.sigra.nl) voor meer informatie.

Contact

Het Expertisecentrum Privacy & Informatieveiligheid is te bereiken via e-mail: pi@sigra.nl.

